

Jednota českých matematiků a fyziků
ČESKÁ FYZIKÁLNÍ SPOLEČNOST
Odborná skupina Organizace výzkumu
<http://jcmf.cz/osov>

Seminární adresa:
Prof. RNDr. Martin Černohorský, CSc.
cernohorsky@physics.muni.cz, tel. 605 707 876
Ústav teoretické fyziky a astrofyziky
Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity
Kotlářská 2
611 37 Brno

Věc: Jarní termín maturit z matematiky 2015 – pochybení MŠMT.

Příloha: Ke stanoviskům Validační komise a Nezávislé odborné komise
a k vyjádření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
k diskusi k úloze 22 Didaktického testu z matematiky při maturitách 2015.

Vážená paní
Mgr. Kateřina Valachová, Ph.D.
ministryně školství, mládeže a tělovýchovy
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Karmelitská 8
118 12 Praha 1

V Brně dne 6. srpna 2015

Vážená paní ministryně,

dovoluji si Vám sdělit, že pro jednání LXIV. Akademického fóra „Výuka matematiky“ (10.9.2015) byl předložen důkaz (viz příloha), že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pochybilo, když svým vyjádřením ze dne 4.6.2015, č.j. MŠMT-18521/2015, odepřelo u úlohy 22 Didaktického testu z matematiky u maturitních zkoušek v jarním termínu 2015 uznat odpověď *C* jako správnou.

Toto pochybení MŠMT nemusí mít závažné nežádoucí následky, bude-li jeho výše uvedené vyjádření kvalifikovaně přezkoumáno a operativně napraveno včasným sdělením (z hlediska aktivit Akademického fóra stačí kdykoli před 10.9.2015), že výsledky maturity z matematiky včetně jejich důsledků byly odpovídajícím způsobem opraveny.

S úctou

za Odbornou skupinu Organizace výzkumu ČFS JČMF
Prof. RNDr. Martin Černohorský, CSc.,
předseda

**Ke stanoviskům Validační komise a Nezávislé odborné komise
a k vyjádření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
k diskusi k úloze 22 Didaktického testu z matematiky při maturitách 2015**

Martin Černohorský

Mezi úlohami didaktického testu z matematiky byla v jarním termínu maturit 2015 tato úloha:

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2015

Maturitní zkouška 2015 – jarní termín

Matematika – Didaktický test

Výchozí text k úloze 22

Papírová čepice má tvar rotačního kužele. Po straně je slepena lepicí páskou. (Okraje papíru jsou k sobě přiloženy a v místě lepení se nepřekrývají.) Osovým řezem kužele je rovnostranný trojúhelník s délkou strany 16 cm.

Kolik cm^2 papíru je použito na čepici?

A) $96\pi \text{ cm}^2$ B) $128\pi \text{ cm}^2$ C) $192\pi \text{ cm}^2$ D) $256\pi \text{ cm}^2$ E) jiný počet

Z obrázku uvedeného v zadání je zřejmé, že jde o kuželovitý útvar čepice. Obrázek sám o sobě může být interpretován jako

- (1) zobrazení kužele jako tělesa s pomalovaným pláštěm,
- (2) zobrazení pomalovaného pláště kužele a jeho nepomalované podstavy,
- (3) zobrazení pomalovaného pláště kužele.

Formulaci testu („*Papírová čepice má tvar rotačního kužele.*“) odpovídá interpretace (2).

Úloha 22 má jednoznačné zadání, správnou odpověď je odpověď C.

Úloha 22 uplatňuje méně obvyklý případ šaškovské maškarní čepice, když ji uvádí ve tvaru rotačního kužele, a nikoli, což by byl běžný případ, ve tvaru pláště rotačního kužele, jak tomu je u obdobné úlohy v projektu „**Matematika pro všechny**“

(<http://www.mat4all.upol.cz/Services/AttachmentHandler.ashx?id=499&type=1>):

Projekt OPVK -

CZ.1.07/1.1.00/26.0047

„Matematika pro všechny“

Univerzita Palackého v Olomouci

Tematický okruh: Geometrie v rovině a v prostoru – Gradovaný řetězec úloh

Téma: Objem kužele

Autor: Táborský Tomáš

3. úroveň obtížnosti (úroveň 3)

Předpokládané znalosti: Pythagorova věta, poměr, vlastnosti kuželu.

Zadání: Kristýna si chce na maškarní ples vyrobit šaškovskou čepici z papíru vysokou 30 cm ve tvaru pláště rotačního kužele (podtrhl M. Č.). Změřila si obvod hlavy a zjistila, že činí 57 cm. Jaký poloměr a středový úhel by měla mít kruhová výseč, ze které si může Kristýna čepici slepit?

Maškarní čepice ve tvaru pláště rotačního kužele se na hlavu nasadí, maškarní čepice ve tvaru rotačního kužele se k hlavě připne s využitím podstavy kužele nebo jinak. Lze si to nejen bezproblémově představit, ale je možné mít s tím i osobní zkušenost z maškarního plesu. Příkladem je i půlstránková fotografie dámy s „kloboukem“ ve tvaru modelu letadla na titulní stránce Lidových novin (20. a 21. června 2015) s textem

"Slavný Royal Ascot (tučný tisk LN), nejprestižnější dostihová a možná společenská událost Velké Británie, vrcholí dnes po čtyřech dnech na závodě nedaleko Londýna. Pozornost veřejnosti každoročně poutají nejen samotné dostihy, ale i tradičně hravé klobouky přítomných dam (tučný tisk M. Č.) v doprovodu gentlemanů v žaketech s cylindry na hlavách, včetně členů královské rodiny. Více o dostihovém mítinku na straně 16."

Uvádět u úlohy 22 jako správnou odpověď *B* by bylo namístě v případě oprávněnosti premis, že (1) je možné dokázat, že kuželovitá papírová čepice může být tvořena jedinečně pláštěm kužele a že podstavu jako její možnou součást si nelze představit a jako skutečnost nepřichází v úvahu, a (2) je přijatelná homonymizace termínu „rotační kužel“ v tom smyslu, že tento termín, vyjádřen stereometrickou terminologií, znamená podle libovůle uživatele buď „rotační kužel“, nebo „plášť rotačního kužele“. Nesprávnost jedné i druhé premisy je evidentní. **Považovat dokazatelně korektní odpověď *C* za nesprávnou je tedy odborně pochybené, a zejména pedagogicky škodlivé.**

Pokud by Validační komise, Nezávislá odborná komise a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nenašly vhodný způsob, jak alespoň opožděně, i když už v některých případech s vážným a už nenapravitelným poškozením těch maturantů, jimž nebyla přiznána správnost odpovědi *C*, věcně korigovat stanoviska, jimiž MŠMT ve svém vyjádření ze dne 4. 6. 2015, č.j. MŠMT-18521/2015, operuje, znamenalo by to (1) závažné poškození prestiže uvedených dvou komisí a (2) důkaz odborné nezpůsobilosti příslušných složek MŠMT být arbitrem ve sporných případech maturit.